

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

P. T. gospodom naročnikom!

S koncem tega meseca nastopi „Slovenski Narod“ osmo leto svojega izhajanja in tretje leto svojega izhajanja kakor prvi in dosedaj edini slovenski dnevnik.

„Slovenski Narod“ bode tudi v novem letu 1875 izhajal kot dnevnik in bode zvest ostal svojemu programu: neumorno braniti in zagovarjati narodne pravice našega naroda in slobodnostna napredna načela človečanska, delati in k delavnosti buditi svoje rojake.

Le-to pak more kot neodvisen organ narodno-svobodomiselne stranke samo takó, da ga podpirajo vsi dosedanji prijatelji naše narodne stvari, in da pridobode vsak posamezen še novih podpornikov naročnikov.

Zato prosimo, naj stari naročniki ponové takoj, da ne bode neredov v ekspediciji, svoje naročilo, da se pa tudi vsak, kateremu je obstanek in razvitek edinega slovenskega dnevnika na srcu, potrudi, le enega novega naročnika pridobiti.

Dan denes vsak izprevidi, da je vsako politično gibanje brez časopisov nemogoče; časopisi so naravno središče narodovega duševnega gibanja. Pri tako malem narodu kakor je naš, je torej treba, da vsak patrijot novinarstvo podpira.

„Slovenski Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:	S pošiljanjem po pošti velja:	Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:
Za celo leto 13 gld. — kr.	Za celo leto 16 gld. — kr.	Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr.
Za pol leta 6 „ 50 „	Za pol leta 8 „ — „	Po pošti sprejeman „ „ 3 „ — „
Za četrt leta 3 „ 30 „	Za četrt leta 4 „ — „	
Za en mesec 1 „ 10 „	Za en mesec 1 „ 40 „	

 Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje, na mesec, 30 kr. za četrt leta.

Uredništvo in administracija „Slovenskega Naroda“.

V Ljubljani 16. decembra.

Nij nam ljubo govoriti o osebah. Rajši bi ostali pri stvari in razpravljali principe. Ali, prvič se v javnem življenju dan denes kakor nekda le prerado nekako zedini in identificira načelo ali ideja z nositeljem, z osobo; drugič pak so naši politični protivniki tako naravnost in brezobzirno padali v svojem tukajšnjem časopisu po osebah udov bivše narodne kranjske trgovinske zbornice, da nemamo tu nikacega „noblesse oblige“ respektirati in da torej lahko z dobro vestjo majhen na rešeto denemo kandidate, katere je postavila vladna stranka v kazini in katere včerajšnja „Laib.“ in „Tagbl.“ pri našata.

Začudili smo se in zastrmeli smo večeraj, ko smo brali imena kandidatov nemškutarske stranke. Ker smo namreč v organu te stranke v „Tagbl.“ dolge tirade brali o „national-oekonomische Nullen“ (s katerim imenovanjem so nemškutarji psovali dosedanje narodne trgovinske zbornice), mislili smo, bog zna, kakove narodno-gospodarsvene učenjake, kake ženijalne možé, kake kranjsko-nemškutarske Careye, Malthuse, Adam Smitha, Steine, Roscherje, Liste, Saye, imajo oni mej soboj . . . a kako britko smo se zmotili! Ko je v nedeljo nemškutarska stranka svojo slavno torbo inteligencije odprla, skočili so ven kandidatje, ah, samo gospodje kakor: Dreo, Bürger, Mayr, Seeman, Trpin, Treun, Samassa, Lasnik, Kordin. To so torej novi mesijasi, nacional-ekonomične zvezde, ki bodo trgovinsko zbornico kranjsko oslavili, da bode glas o njihovi učenosti letel noter v deveto deželo?

To so torej oni možje, v čegar imenu so se dosedanji udje psovali „national-oekonomische Nullen“? A, glejte „čuda golemoga!“ Gore so pokale, pak se je rodila smešna miš!

Podobni so si ti kandidatje nemškutarjev in vlade skoro kot jajce jajcu. Ako pozovemo tri ali štiri, da iz vrste stopijo in si jih ogledamo, poznamo vse. Da vidimo:

Prvega pokličimo: g. Dreo. Nu, bogat mož, zna dobro žito prodajati, a to je vse. A nij naša krivda, da ne zna niti pet minut korektno nemško govoriti. Njegovo nacional-ekonomično znanje, karakterizira njegov izrek pred dvema možema, katerima je glede gorenjske železnice ob svojem času v zvezdi veleumne besede rekel: „wenn die Eisenbahn kommt, wird es noch schlechter sein“. Ta izrek je dokaz velike nacional-ekonomične omike, katera sme zares s psokami „Nullen“ kar okolo sebe metati.

Gospod Samassa. Pošten mož, nič reči, dober zvonar. Ali kako zelo mu je blagost trgovinske zbornice na srcu, kaže samo en slučaj, katerega udje trg. zbornice pripovedujejo, namreč: pri najvažnejši seji je gosp. Samassa vstal dolgo pred koncem izrekom: „Meine Herren, ich habe keine Zeit bis zum Schlusse der Sitzung zu warten, ich muss ins Theater gehen“. V imenu takega gospoda se v „Tagblattu“ zares lahko narodnjakom očita, da svojih dolžnosti niso spoštovali!

Gospod Lasnik je dober kmetovalec, je torej pač dober ud kmetijske družbe, a s trgovino se niti ne peča, in časa nema. Savel mej proroki.

Gospod Seemana bi ravno tako lahko v Šangaji za trgovinskega kandidata posta-

viti kakor v Ljubljani. Tu in tam je enako neškodljiv, nikjer ne bode pulfra znašel.

Io enaki so vsi drugi. — Ako je gosp. c. kr. deželni načelnik v nedeljo slovenski deputaciji rekel, da bi v trgovinski zbornici imeli le razložki biti: ali „freihändler“ ali „schutzzöllner“, — e pa smelo trdimo, da kandidatje vladne stranke, ki pusté narodne bivše zbornike z narodnogospodarsvenimi „učlami“ zmijati, ne vedo čisto nič o pojmu in razumu, kaj je kakov „schutzzöllner“, — k večjemu mislijo na colnarja v evangeliji, dalje njihova omika ne sega.

Kakor rečeno, mi smo neradi dirnili v osebo, ali morata cele reči je za naše nemškutarje: „im Hause des Geheukten soll man nicht vom Strick reden“.

Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 16. decembra.

V državnem zboru, ki je tudi v nedeljo sejo imel, je v budgetni debati dr. Razlag gledé porotnih sodnij grajal nedostatke, ki izvirajo iz tega, da v nekaterih ozemljih s slovenskim prebivalstvom porotniki ne znajo jezika obtoženčevega. Na dalje nasvetuje imperativno uvedenje jezika obtoženčevega tudi za preiskovalni protokol, ker bode potem manj ničevostnih pritožeb, ter pr poroču ustanovljenje sodišča v Mariboru.

V seji 14. decembra pak se je končala budgetna debata, katera je z vsem skup dvanajst dnij trajala. Razhodov državnih za leto 1875 je torej 381,370.609 gld., dohodov pak 373,089.899 gld. Torej osem milijonov deficita. Dežmanov nasvet, naj se za kranjski fond zemljiške odveze vzviša, je tudi Hohenwart podpiral, a brezuspešno.

Vnanje države.

Ruski car je obiskal 13. dec. avstrijskega in angleškega poslanika v njihovem stanovanju.

V **italijanski** zbornici v Rimu je minister vnanjih zadev odgovoril na vprašanje poslanca Paternostro zaradi sodnijske reforme v Egiptu, pojasnil dotične mejnarodne pogodbe ter zagotavljal, da se reforma upelje še le po zrelem pretresu od strani italijanske vlade in da se neresena vprašanja glede italijanskih podložnikov enakim načinom rešijo, kakor za avstro-ogerske podložnike. Zbornica potem nadaljuje volilne verifikacije.

V **Carigradu** je zopet — bog ve h kolikrat uže — ena ministerska prememba. Ali Saib-paša je imenovan za kaimakama v vojnem ministerstvu.

Pri nadaljevanem obravnavanju **Arnimove** pravde 15. t. m. je rekel poslaniški tajnik Holstein, da je Arnimova početja opazoval vsled same „osebne marljivosti“ (ne kot Bismarkov volhu). Po končanem zaslišanju prič so govorili včeraj od 11 do 6 ure državni pravnik Tessenorff in zagovornik Holtendorff. Državni pravnik omenja v začetku svojega govora postopanje pri zapirani Arnimovem, ter poudarja, da pred zakonom morata biti jednaka diplomatičen poslanik, kakor prost delavec; kakor bi se bil kanciljski sluga zaprl, ko bi bil državne papirje vzel, tako se je Arnim. Dalje se sklicuje na različne izpovedbe Arnimove i posebno omenja to, da slednji vedno nosi sboj svoj zapisnik z listinami. Nadaljeval dokazuje, ka so akti, katerih v arhivu manjka, državna lastnina, ter predlaga končno, zapor v ječo na dve leti in pol, toda brez izgube čestnih pravic, ker se ne more dokazovati, da bi bil Arnim iz dobičkarstva tako ravnal. Zagovornik Holtendorff pravi, da je on zaradi tega pustil profesorsko učitnico in prišel k sodnji zagovarjat, ker so po njegovem mnenju pravna načela v nevarnosti; zanika sploh pojem državne lastnine in k večjemu se more grofu Arnimu očitati le malomarnost in površno poslovanje. Končno omenja tudi postopanje, ko so Arnima priprli, preiskovalne sodnije in dokaže, ka je Arnim težko razžaljen. Na to predlaga oproščanje. Izid obsodbe se naznani v soboto.

Dopisi.

Z Dunaja 13. decembra. [Izv. dop.] Tukajšno študentovsko društvo „Slovenija“ si sme dan 12. decembra z rudečimi čerkami v svojo kroniko zabilježiti; k nekdanjim slavnouznanim Preširnovim besedam tega društva pridružila se je po dolgem času zopet ena, ki sme ponosno stopiti v vrsto prejšnjih. Vendar se razlikuje letošnji „Preširnov koncert“ od „besed“ nekdanjih let in sicer nekaj po namenu in nekaj po občnem značaju.

Prvi namen je bil besedi, kakor naravno slavljenje prvega mojstra slovenskih strun; ta namen je dajal slavnosti značaj, na katerega so se ozirale skoro vse točke mnogobrojnega programa. Z vzvišenimi čuti je bilo občinstvo navdano in Preširnu dajal je slavo vsak navzočih. Poleg tega pa je imel ta koncert tudi blagotvorni namen. Izvedelo se je namreč, ka živi tukaj na Dunaji hčer našega pesnika, kojega spomin se ravno po Slovenskem česti, in katerega je tudi „Slovenija“ čestiti nameravala, in ka ta hčer ne živi v najveselejših okoliščinah. Slovenski dijaki tukaj so smatrali za svojo dolžnost, svojo hvaležnost do Preširna pokazati s tem, ka revni hčeri vsaj po svojih slabih močeh stanje olajšajo. Prilika se je ponujala pri nameravani Preširnovi besedi, in študentje so jo porabili tako, ka so namestu besede napravili koncert z vstopnino, katera bi se naj Preširnovi hčeri izročila. Na ta namen meri zadnja kitica, Stitarjeve nalašč za to slovesnost napravljene lepe pesmi: „Preširnova oporoka“. Pesem je tiskana v Ljubljani (glej „Listek“. Ur.) a brez omenjene kitice, za to jo sem postavim:

Še eno prošnjo: Svetu nepoznana
Sirota bo jokala za menoj;
Živela v tuji zemlji bo, prognana —
Moj rod! na mestu mojem ti ji stoj!
Sirota tebi je v zavetje dana,
Saj brez sadu ves trud nij bil ti moj.
Solzé otiraj revi zapuščeni,
Kar nji storiš, — storjeno bode meni.

Tudi koncertov občni značaj je bil različen od onega, ki so ga imele nekdanje besede Preširnov; kajti ne more se reči, ka je slovesnost bila slovenska, ampak beseda je imela slovensko-hrvatski — če ne morem reči jugoslovanski — značaj. Baš ta slučaj daje letošnji slovesnosti poseben pomen. Hrvatski dijak na Dunaji in slovenski se ne gledata več kot tujca, in Hrvat slavi Preširna kot svojega pesnika, kakor Slovenec. To sporazumljenje; ta zajednost je veselo znamenje in daje upanje, ka se bratovski rodovi jugoslovanskega naroda hočejo združiti in združenje, vsaj književno združenje Jugoslovancov ima biti namen našega delovanja.

Le združeni Jugoslovani smemo upati, ka si priborimo častno mesto v velikem vse-svetnem boji za napredek. — Tako misli večina mladih Slovencev na Dunaji.

Koncert sa je izvršil v občo zadovoljnost. O 8. uri ga je začel gospod predsednik „Slovenije“ Slanec, v prav primernem govoru, ki bi bil gotovo še boljši vtis napravil, ko bi ga bil gospod Slanec jasneje govoril. Potem se je vršila točka za točko — bilo jih je 16 — in vse so bile z veliko pohvalo sprejete. Posebno občudovanje si je pridobil še jako mladi, kakih 12 let stari umetnik na gosllh, g. Franjo Krežma (Hrvat), učenec dunajskega konservatorija, ki ja se spremstvom na glasoviru, — spremljevala ga je lepa njegova sestra gospodičina Anica Krežma — z veliko bravuro in globokim čutjem I. stavek E-dur koncerta od Vieuxtemps-a produciral. Kdor omenjeni koncert pozna, vé, ka se ga le izurjeni umetniki upajo lotiti in bode razumel končati ne hoteče ploskanje, s katerim je bila ta točka, od mladega umetnika tako izborno izvršena, sprejeta. Hvatje ne pretirajo, imenovaje ga svojega Mozarta — g. Krežma neki tudi uže prav mičnih pesmic sklada. — Veliko pohvalo si je pridobil g. Kolander, ki je tako svečanostne glase harmoniji iz-

Listek.

Pisma iz Pariza.

(Piše Tono Turkuš.)

Pariz 29. nov. [Izv. dop.]

Ko se je naš ljubi gospod bog trudil šest dni s stvarjenjem te solzne doline — sveta najboljšega vseh svetov —; ko je bil ustvaril vse, kar se čuti in vidi in meži in lazi; ko je bil vpodobil iz zemlje ilovke prvega človeka, ter mu vdihnili del svoje duše, da je stal pred njim mladi Adam „prima languine flavus“ in ko si je bil končno očistil poblatene prste svetih rok: počival je sedmi dan v izgled in posnemanje svojemu prvencu in ljubljencu.

Kdo bi se ne veselil te očetovske do-brote? Kdo bi rad ne posnemal sveta, katerega daje tudi vsestransko omikani mojster Goethe v znanej, neprecenljivej pesmi (der Schatzgräber), koje misel je vzeta iz osrčja vsakdanjega življenja: „saure Wochen, frohe Feste...“ — Kdo bi se mogel upirati prijaznemu vabljenju toplega solnca, modrega nebesa in jasnega prazničnega dneva?

Srečno za nekaj časa samotna moja izbica! Počivaj denes v kotu nemirni Voltaire, izgovorni Mirabeau, plakajoči Rousseau, gladki Racine, dovtipni Molière, pobožni

Pascal, nesrečni, ljubeznjivi Chénier in ti duševni velikan Shakspeare! jaz pojdem v „Bois de Boulogne“; tam je denes radost in življenje, tam se merita Fra coz in Anglež na bistrih konjih in tam se zbira denes lepi pariški svet.

Steza v „Bois de Boulogne“ pelje mimo Tuillerij, preko Place de la Concorde in preko Champs-Élysées.

Ta Elizejska polja so za Pariz blizu to, kar je Dunaju Prater, Ljubljani — si licet parva componere magnis — aleja pod Tivolijem.

Človek, ki vidi tukaj pred soboj proti modremu nebesu moleči, tanki obelisk, brezštevilo kipov in spominkov iz belega mramora, mnogo cvetočih vrtilcev, šumečih vodometa in mičnih vil; kdor gleda mrgolečo množico šetajočih se in šepetajočih elegantnih gospodov, lepih gospá in gospic, ki se sladko smehljajo in na vse strani ozirajo, ter toliko veselih otrok, ki za obroči tekajo (tukaj navadna otroška igra) in skakljajo, mora res misliti, ka je v srečnem Eliziji.

Široka, gladka steza, ki pelje v „Bois de Boulogne“, je ena najlepših v Parizu. Tukaj se nahajajo na vsakej strani okusne, ne previsoke palače, ki so po večini stanovališča pariške aristokracije; tukaj so marširali zmagonosni Prusi v Pariz, ko jim je

bil glad njegova vrata otvoril; a marširali so mirno in stopali so rahlo, bojé se, ka bi mogli zdaj in zdaj peruti dobiti in iz zračne perspektive občudovati celoto lepega Pariza.

„Le Bois de Boulogne“ nij gozdič ali hosta, kakor bi mogel misliti, kdor sodi po imenu, ampak to je obširen park z lepimi šetališči, drevoredi in vrti. Tukaj se nahajajo zelišča in živali iz raznih delov sveta; tu so ptiči, katerih perje je pisano z gorečimi bojami pekočega tropiškega solnca, veliki in mali, od štrusa, ki vleče voz napolnen z otroci, doli do kolibrov, katerih je kakor baje nekda kobilic v Egiptu; tu se vidijo sloni, dromedari, žirafe, jeleni, srne, razna plemena govedi, konjev in ovac, posebno mnogo psov itd. itd.

Posebej omenjati pa moram opice, teh ubozih „pradedov“ naših — torej tudi pradedov vseh teh krasotic, ki so denes tukaj zbrane? To se lovi in grize in skače in vrešči! Kaj pa ti uboga para, mala kapucinska opica, čepiš tako melanholična v samotnem kotiču? Ako te žali moja nevaležna neverjetnost, odpusti mi pregreho, a za svojo pradedo te ne morem spoznati.

Nadalje se tukaj vozijo radostni otroci v vozičkih, koje vlačijo razne zveri; jezdijo na mičnih in čilih arabskih konjičkih in na počasnih slonih in dromedarih, ter gledajo s

vabil (lastna kompozicija „pjesma bez rječi“ in „adagio iz Beethoven-ovega septeta op. 20.“). Gospod Mir. Wenk je Foerster-jevo ilustracijo pesmi: „po jezeru“ prav dobro na glasoviru izpeljal. Večina točk je obstojala iz pesnij, ki jih je slovenski pevski zbor, združen s hrvatskimi pevci prednašal. „Nezakonska mati“ baritonsolo z brenčečim zborom se je moralo ponavljati, dasiravno je gospod pevovodja namen imel, nič ponavljati, kajti program je bil skoro predolg. Tudi Zajčev zbor: „Uboj“, moral se je dvakrat peti.

V obče so se pesmi jako zadovoljno pele, kar je v prvi vrsti zasluga pevovodje gosp. Gross-a, ki je v tako kratkem času z neumorljivim trudom pevce izuril; pa tudi vsem gg. pevcem slovenskim in hrvatskim gre vsa pohvala. Vmes je deklamoval g. Badalič: „Djed i unuk“ od Preradovića, in g. Frjančič uže omenjeno „Preširnova oporoka“. O polnoči je bil program dokončan in zabava je trajala do ranega.

Navzočnih je bilo lepo število čestitih gostov: naši gg. slovenski državni poslanci, g. Stritar in drugi na Dunaji bivajoči Slovenci; slovenska društva so poslala svoje zastopnike, posebno mnogobrojni so bili Hrvatje. Brzobjavni pozdravi so prišli iz vseh krajev domovine (okolo 20); s posebnim navdušenjem so bili telegrami sprejeti, ki so Jugoslovanstvo naglašali. Dohodki za blagi namen znašajo, kakor sem slišal, čez 200 gold. Naj še konečno omenim, ka si je posebne zasluge za veselico zadobil g. Stanec in svečanostni odbor, ki je z velikim trudom veselico aranžiral.

Iz Vipavske doline 14. dec. [Izv. dop.] 13. decembra imela je naša čitalnica v Vipavi svoj letni občni zbor. Bil je v marsičem prav zanimiv, ker storile so se nekatere izjave, ki bi jih ne bili pričakovali — G. Grabrijan, ki je izvoljen za predsednika, poprime po izvršeni volitvi besedo, po-

udarja, da je sprevidel da ta ravs in kavs nič ne pomaga, nego le škoduje, ter polaga navzočnim družbenikom na srce, naj v društvu „klerikalno“, „liberalno“ na stran puste, naj ne gledajo na male difference, ker narodni smo vsi, vsi smo Slovani in sinovi ene matere.

Da so naši stari do tega prepričanja prišli, da smo tudi mi narodni to nas še najbolj veseli. Če se bodo naši stari tudi držali Grabrijanovih besedij, zagotavljamo, da si jih bomo tudi mi k srcu vzeli in da bode potem mogoče, spraviti našo čitalnico na isto častno mesto, katero je nekdaž zauzimala. Če pa nas bodo začeli zaradi našega svobodnega mišljenja pikati in žaliti, se bode začel prejšnji dir in daj, ker od naših liberalnih načel pa ne odstopimo ni za las, kakor tudi vas pustimo pri vašem prepričanju.

Torej prosimo vas, pustimo v čitalnici politiko na stran, bodimo le narodni čitalničarji, Slovenci in nič drugega! Saj čitalnica nij politično društvo.

Tudi v odboru so dobro zastopane obe stranki in sicer tako-le: g. Jurij Grabrijan, predsednik, g. Maks Cotič, tajnik, g. Anton Uršič, blagajnik, gg. Jurij Adlešič, Anton Vidrih, Ivan Bile in Rihard Dolenc odbor-niki. Podpredsednika bode odbor pri svoji prvi seji izbral.

Iz brežkega okraja 13. dec. [Izv. dop.] Zopet se je letos slišalo mnogo pritožnih glasov od nas Slovencev in drugih Slovanov v državnem zboru. Laži-ustavoverci in germanizatorji slišali so, da je s Slovani v Avstriji računati, da smo kompakten narod, kateri svoj jezik čez vse čislamo, za katerega razvitek smo vneti; a čislamo tudi jezike drugih narodov. G. Stremayer, minister za bogočastje in uk je prav rekel, da je materinščina prva in edino prava podloga izobraženja vsacega naroda. Dajte in privoščite nam to podlago v dejanji in za-

dovoljni smo. Uresničite ta govor, in za-kažite našim šolam, da se naj naši sinovi v materinščini podučujejo, katero razumejo. To je ja njih naravni jezik. Mnogokrat moramo kmetje slišati fraze, da vlada nema namere nas Slovence in Slované ponemčiti, ter da so vsi krogi za učenje našega jezika na naših šolah. Dobro! jaz vendar dobro vem, da se na nekaterih šolah slovenščina ne podučuje, nego uče se le nemške slovnice. Ugovarjalo se mi še menda bode, da naši otroci slovenski uže itak znajo, ter se je nij treba v šoli učiti, kakor nekateri praznoglavež trdi, tedaj nemška deca tudi nemški jezik zna, ter se jej nij treba v ljudskih, in srednjih šolah vaditi in učiti? Našim sinovom manjka še podloge v materinščini in trpinčijo se uže takoj s tujščino. Nij tedaj čuda, da naši dečki iz ljudskih šol izstopajo kateri niti slovenščine, tem manj nemščine ne znajo. Od spisovanja še govora biti ne more. S terpinčenjem z nemščino se tudi drugi za življenje potrebni predmetje zanemarjajo. S tacim podukom bodo glavice naših sinov le zmotene. In take šole moramo mi kmetje še vzdržavati, katera so nam bolj na kvar, nego na korist. Skažite nam tedaj vendar enkrat višji krogi, pravičnost v dejanju, sicer si nakupičite sovražnikov mej Slovani. Poznam kmete, katerim se uže nemški jezik gnjusi, ker so zavoljo njega v šolah toliko prestati mogli. Na tak način se narodni razpor le goji. Čas je tedaj, da se vsacemu narodu da njegova pravica v šolah in uradih. Mi slovenski kmetje si zaslužimo, da bi nas kulturni narodi v naših željah k napredku podpirali, kajti, ko so se drugi narodi izobraževali, so naši pradedje navale Turkov odbijati morali.

Javno tedaj tukaj izrekamo pristrčno zahvalo našim slovenskim poslancem, posebno našemu dr. Vošnjaku, da so tako izvrstno v našem smislu govorili, ter se hrabro potegovali za naše narodne pravice.

pogumnim zaničevanjem iz te visočine doli na pešce, ki se šetajo na obeh straneh steze.

Srečni otroci! da bi vam bila osoda vedno mila! naj vas vodi Fortuna z desnico po gladkih potih, z levico pa vam naj boža smehljajoče obrazke in jasna, neizgrbančena čela, da se ne bode nikdar ozirali z bolelnim srcem po istih, ki bodo nekdaž vaše sedanje role igrali. . . .

In ti dekle zagorelega obličja, z žarečimi temnimi očmi, kaj se oziraš nazaj, črnolasa južna hči?

To tulenje in čivkanje, to lajanje in pivkanje, ta vik in krik, ta hrup in šum — vse to vendar ne more vzbujati čutov ljubezni! Meni vsaj se bolje ljubi mojih citer glas v samotnej sobici, kjer je v duhu pri meni

Deva mlada kakor roža
Ki jo prvi maj rodi.

Preširnova oporoka.

(Spisal J. Stritar, pri Preširnovi slavnosti na Dunaji 13. dec. 1874 govoril Frjančič.)

Mračí se; noč mi skóraj svét zakríje,
Na veke trudne zamižé oči;
Naj bo! Naj beli dan jim več ne síje,
Dovolj so glédale, káj svet trpí;
Čas, da srcé ubogo si počíje,
Nemira vednega se oprostí.
Končán je trudapolni pot; pokoja
Željno je truplo, željna duša moja.

A predno v kraj, kjer spíjo bolečine,
V kraj večnega mirú nastopim pot;
Kjer up in strah, srcá nepókoj mine,
Kjer hrepenénja njí, strastíj in zmot:
Povzdignem še iz srca globočine
Glas tebi, mili moj slovenski rod!
Čuj pevca, ki umíra, oporoko —
V spomin, srcé si vtisni jo globoko.

Drevó v domačo vsadil sem dobrovo,
Ki ne rodí ga zemeljska pomlád;
Sladkó ti díha blagi cvet vonjavo,
Teló in dušo ti oživlja sad;
Pod njím polóži v senco vročo glavo,
Uteši bolečine njen ti hlad:
Jaz vsadil sem drevo ti v zemlji tvoji,
Ti hrani, brani ga, tí zvésto góji!

Gorjé narodu, kateri slep zaméta
Nebeške poezíje blagi dar;
Za svétim blagom vedno spéhan léta,
Dejanje vóditu mu prid in kvar;
Iz srca globočine pesem péta
Srcá ne dvíga, blaži mu nikdár!
Gorjé Slovén tí, ako pevska Vila
Jokaje bi kedaj te zapustila!

Tí mladi rod! Očí zaupajoče
V té vpirajo pogléd poslednji svoj;
Če v tebe nij mi upati mogoče,
Kakó bi mirno ločil duh se moj?

Ti boje doživíš dušévne vroče —
Ko pride dan, na mestu svojem stoj!
Za dom, svobódo bóri se, resnico,
Za bratoljubje góri ia pravico!

Nikdár te v boji slepa strast ne vódi,
Ne móti te, kaj dela óna stran;
Orožje v svetem boji svéto bódi,
Srcé naj čisto bo in čista dlan!
Ti druge milo, sebe ostro sódi:
Izgled naj blagodušja bo Slovan!
Sovrástvo naj ti bode vedno tuje,
Brat bráta naj nikdár ne zaničuje!

Prikaže se na svítem ti prestóli
Malík — zlatá ti kaže blésk, rekoč:
„Glej, to ti dám, poklekni ter me móli!“
Tedaj kreposti svoje kaži moč!
Nikjér nikdár v krivico ne privóli,
Sovráži dela, ki rodí jih noč;
Pravice domovine svoje brani,
Njej v izkušnjavi vsaki zvest ostani.

Imé slovensko svéto tebi bodi —
Ne srámi ga, sramíti ga ne dáj!
Da bode spoštovano mej naródi,
Suróvosti, podlósti ne poznáj;
Povsod naj plemenitost tebe vodi,
Tá pravega Slovenca znači naj!
To prosi pevec te umirajočí,
To mu obljudi — rad poté se ločí.

Domače stvari.

— (Reklamacij) imamo dozdaž uže samo mi okolo 100, katere se bodo izročile po odboru volilni komisiji. Ker je še do 29. dec. podaljšan čas reklamiranja, naj nam rodoljubi po deželi še nadalje naznanjajo vsacega narodnega kupca, ki nij v zapisniku. Vsak glas je važen, ker je lahko odločilen.

— (C. kr. deželni načelnik Widman) odpotuje na Dunaj, ali poklican, ali sam, nij znano.

— (Rojanska čitalnica) vabi uljudno k besedi, katero bode napravila v nedeljo dne 20. t. m. s petjem, deklamacijo in gledališčno igro: „Klobuk“, vesela igra v 1 dejanji. Začetek točno ob 5¹/₃ uri zvečer. Za neude je vstop 30 kr.

— (Lepa zakonska ljubezen.) Bližu št. Lenarta na slov. Štajerji sta mož in žena Karel in Ana Damiž skregala se, mož je začel ženo s svečnikom po glavi biti, žena pak je iz miznice nož potegnila in svojemu soprogu v srce sunila, da se je precej mrtev zgrudil. Zaprlji so jo in pride pred celjske porotnike.

Izpred porotnega sodišča.

V Ljubljani 7. dec.

Kajzar Martin Zima, 29 let star, iz Zgornjih-Gorij je dolžil svojo ženo, da mu v zakonu nij zvesta, in je uže dolgo sumil 62 letnega, na desnem očesu uže 30 let slepega kajzarja Jurija Tonejca iz Zgornjih-Gorij, da prešesteva z ženo. Razkašen je bil tedaj na Jurija Tonejca, in uže en mesec pred 19. julijem 1874 se je v pričo kajzarkega sina Jožeta Žemva iz Zgornjih-Gorij, razgovarjaje se o nezvestobi svoje žene, izustil, da bo Jurija Tonejca oslepil.

19. julija zvečer v mraku je prišel

Jurij Tonejec, iskaje izgubljene koze, k sestrama Ana in Barba Tonejec, kateri ste stanovali v hiši Martina Zime. Kmalu potem tudi Martin Zima stopi v izbo in ker je zavoljo tega Jurij Tonejec hotel zapustiti izbo, pričela sta se pričkat. Martin Zima mu je očital, da se močno peča z njegovo ženo, in da je enkrat sam videl, ko sta skupaj na škrinji sedela in šale uganjala, kar pa je Jurij Tonejec tajil. Na enkrat udari Martin Zima poškodovanega tako na levo zdravo oko, da je kar vid izgubil in da ste ga morali sestri domov peljati. Ko ste sestri Ana in Barba Tonejec to grdo delo Martinu Zimi očitale, odgovoril jima je, da je prav ravnal „Jurij naj le temo gleda“.

Kmalu je tudi Štefan Tonejec, vnuk Jurija Tonejca, o tem činu slišal, in hotel je svojega strijca viditi. Ko je šel mimo Martin Zimove hiše, je očital na pragu stoječemu Zimi, zakaj je strijca oslepil. Pa z besedami „čakaj hudič, bom pa še tebe“ je segel Zima za hišna vrata po 2 funta težko sekuro, in je krvavo ranil Štefana Tonejca na hrbtu nad levim plečem, ker se je Tonejec v tistem hipu obrnil in zbežal, ko je Zima roko stegaval, da bi ga udaril. Še enkrat je udaril, pa nij zadel bežečega, potem ga je podil nekaj korakov in se slednjič vrnil domov.

Juriju Tonejcu je udarec na levo oko raztrgal očesno rogavko tako, da je en del tudi razrušene mavrične kožice ven stopil. Nasledek te poškodbe je bil, da je oko temnelo in da se je rogavka s sklero in z izstopljenim koščekom mavriške kožice zarastla in da je zatega voljo vid popolnoma izgubljen.

To dejanje ustanovi hudodelstvo težke telesne poškodbe po §§. 152, 156 črka a in c, kp.

Štefan Tonejec je dobil na hrbtu povpre-

čno rano, katero so zaznamovali sodnijski zdravniki kot samo na sebi težko telesno poškodbo, ki je za več ko 30 dni zdravje kalila, svoj poklic opravljati.

(Konec prihodnjič.)

Dunajska borza 16. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)			
Akcije narodne banke	1001	—	—
Kreditne akcije	237	25	—
London	110	75	—
Napol.	8	91	—
Srebro	106	10	—

Tržne cene

v Ljubljani 16. decembra t. l.

Pšenica 5 gld. — kr.; — rež 3 gld. 50 kr.; — ječmen 3 gld. — kr.; — oves 2 gld. 10 kr.; — ajda 2 gld. 90 kr.; — prosó 3 gld. 10 kr.; — koruza — gld. — kr.; krompir 2 gld. 50 kr.; — fižol 5 gld. 60 kr.; masla funt — gld. 52 kr.; — mast — gld. 48 kr.; — špeh frišen — gld. 32 kr.; — špeh poveljen — gold. 42 kr.; jajce po 4 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 29 kr.; — teletnine funt 26 kr.; svinjsko meso, funt 28 kr. — sena cent 1 gld. 35 kr.; — slame cent — gld. 90 kr.; — drva trda 6 gld. 70 kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Zahvala.

Za mnoge dokaze blazega sočutja in za mnogobrojni spreved na poštopališče našega ljubljenečega očeta gospoda

Gašperja Doberleta,

izrekam v imenu cele žlahte in dotičnim, najiskrenejšo zahvalo.

Ljubljana, dne 15. decembra 1874.

(356)

France Doberlet.

Na izbir priporoča kot praktična in ob enem dragocena

božična in novoletna darila

v svojej vedno bogato preskrbljenej zalogi, najnovejšo a najmodernejšo

zlatnino, srebrnino in bisere

po najnižji ceni.

S odličnim spoštovanjem

Jakob Kapš,

(357—1)

Ljubljana, Hradeckijev most.

Tužci.

15. decembra:

Pri **Stonu**: Valtar, Gantier iz Pariza. — Seidl iz Merana. — Dapesin, Potočnik iz Trsta. — Hirsch, Schubert z Dunaja. — Gregor iz Novega mesta. — Spitzkopf iz Nov. mesta. — Contuini z Dunaja. —

Pri **Malič**: Millner z Dunaja. — Löffler z Dunaja. — Kauka iz Budapešte. — Bog z Dunaja. — Frnd iz Berolina. — Hay iz Berolina. — Savinšek iz Metlike. — Dolencec z Dunaja. — Križman iz Maribora. — Scholz iz Beljaka. — Lehman iz Monakovega. — Faleschini iz Ljubljane. — Popper iz Dunaja. — Bruner iz Dunaja. — Beck iz Gradca. — Gebhardt iz Trsta. — Juch iz Litije.

Pri **Zamerci**: Juris iz Trsta. — Černič iz Ljubljane. — Modic iz Črnega vrha. — Urban iz Črnega vrha.

Pri **bav. dvoru**: Degišar iz Domžalj. — Oberwalder iz Domžalj. — Melitzer iz Smartnega. — Leuschner z Dunaja. — Zanini iz Vidma. — Angušino iz Italije.

Pri **avst. carju**: Filipovič iz Trsta. — Macapani iz Trsta. — Müller iz Trsta. — Pintar iz Dunaja.

Pri **Virantu**: Gostiša iz Idrije. — Pogačar iz Dolenskega. — bar. Šmidburg iz Novega mesta.

Priposlano.

Mnogoput zabrinut je brižan pastir i bogoljubno stado, komu da dade, kad nastane potreba, napraviti bud novi oltar (žrtvunik) bud propovjedavnicu (prodikalnicu), to mi podpisani uvjereni o vještini, koju su zasvjedočili u toj struci g. Matija i Valentin Petrovič iz Cirknice u Kranjskoj, svršiv iste predmete za područnu crkvu u Marijtrost, občini delničkoj, nemožemo na ino, već istu gospodu umjetnike častnomu svećenstvu i štovanim občinam najtoplje preporučiti.

U Delnicah dne 14. prosinca 1874.

Jakov Majnarič, Josip Škrobonja, učitelj i občinski Sadovidjakon i župnik. odbornik. (355)

Št. 15673.

Razglas.

Z dopisom od 30. oktobra l. 1874 št. 7877 je c. kr. deželna vlada v porazumljenji z c. k. finančno direkcijo kranjsko mestni srenji ljubljanski tlakovino z tarifom 4 krajcarjev od vsake vprezene in 2 krajcarja od vsake gonjene živine na pet let, to je od 1. januarja 1875 do konca decembra 1879 proti temu, da postavno dovoljena oprostenja tlakovine obstanejo, dovolila.

Mestni magistrat dovoljenje te tlakovine v splošno vednost s pristavkom očitno razglasuje, da se bode tlakovina od 1. januarja 1875 naprej na vseh glavnih, in v varstvu tistih obstoječih stranskih mitnicah (šrangah) z ozirom na postavne oproščenja, pobirati začela. (352—3)

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 1. decembra 1874.

Najbolje sredstvo za ohranjenje in melkobo usnja na črevlje in konjsko opravo je

Rusko olje na usnje.

To olje ima posebno prijetno dišavo, in sicer se more v škornjih, ki so s tem oljem namazane, celo hoditi v salone brez spodtike. To olje stori dalje, da ne more skozi usnje vsakovrstni zrak, vročina in moča; ako se od časa do časa usnje napusti s tem oljem, postane kot baržun mehko, nepremočeno in postane dalje posebno elastično. Potenje na nogah ne škoduje potem več tacemu usnju, ki ostane mehko in raztezljivo ter dolgo traja. — Usnje, ki se je mazalo z ruskim oljem se more vsaki čas tudi mazati leštidlom ali lakom, ter se trajajoče lepo sveti. (375—8)

Steklenica po 1 in 2 gld.

V plehastih steklenicah po 5 in 10 funt.

Z svetinjo odlikovan!

Nobenega likavnega črnila več na črevlje!!

C kr. izklj. privil.

za Avstro-Ogersko

Univerz. salonni mastni lak

za gospodske in damske črevlje in konjsko opravo.

Podpisanemu se je končno posrečilo iznajti izvrstni lak za črevlje i. t. d., ki stori mazanje črevljev s črnim prav nepotrebno. Črevlje se pomažejo samo s čopičem in v nekoliko minutah se one svetijo temnočrno. Usnju to čisto nič ne škoduje, nego postane nasprotno mehkeje in vlačnejše, ter nepremočno.

Steklenice po 1, 2, 3 gold. razpošilja

Tovarna in glavna zaloga

Joh. Gronar-jevi nasledniki

Dunaj, Kohlmarkt Nr. 5,

vis-à-vis Café Daum, na dvorišču v levo.